



ne edu on seega tänane unistus, aga mis see on? Töö ei ole ju nähtus omaette, töö on ainult vahend unistuse teostamiseks, ja ei ta kao kuskile, kui on unistus. Seesama Andres ei ostnud Vargamäed ju sellisena, nagu ta on, vaid sellisena, milliseks ta oma tööga selle muudab. Ta laste tulevik oli tema unistus ja selle nimel tegi ta tööd.

Aga nüüd? Mis on praegune suur eesmärk, praegune unistus? Julgen küll arvata, et kokkuleppelist Eesti tuleviku lugu praegu avalikus tajus ei ole.

Seni on olnud. Meid on vähemalt 30 aastat juhtinud suured mõtted, ja on juhtinud vägevalt. Et saada vabaks, et saada turvaliseks ja et saada suuremaks, nagu oma elutöö sõnastas nüüdseks hästi äranülitud Ilves. Ja kõik on õnnestunud. Ja selle nimel on palju tööd tehtud, tehtud ühiselt ja niimoodi, et võib väga uhke olla.

Aga kui idealistlikku unistust ei ole? Pärts tühjaks ka see põld ei jää, siis tulevad unistuste asemel muud eesmärgid. Siis tulevad erakonnad ja lubavad 500 eurot, viie jõukama hulka pääse-

mist, kahekordset pensioni või 75 protsendile raha juurde. Need on taktikalised lubadused ja altkäemaks hääle eest, mida paljud ka vastu võtavad. Seega, erakondlik Tammsaare suure loona ei õnnestu, ei ole õnnestunud varem, ei õnnestu ka praegu.

Lisaks on ka siin teoreetilise kala sees, sest rahvuslikud strateegilised eesmärgid ei saa kunagi olla sõnastatud materiaalsena, vaid need saavad olla alati ainult idealistlikud.

Aga miks me toriseme erakondade kallal, vaatame iseenast ja seda, kui suurelt me praegu oleme võimelised mõtlema. Ka väga kõrgelt lennata ei tahaks... Täna, 50 aastat pärast seda, kui 350 kilomeetrit tunnis sõitev Shinkansen tegi Jaapani neli korda väiksemaks, arutame me, et äkki 160 on liiga kiire ja 120 on paras. Kui me ise nii jätkame, siis ka 15 aasta pärast, Eesti 40. sünnipäeval kakleme, et kas miljonipeldik oli liiga kallid ja äkki oleks Mäo ristmiku saanud ehitada odavamalt. Sest need on ilmselt ka siis kaasaja ajaloo kõige enam tähelepanu

saavad rahvuslikud infrastruktuuriprojektid. Sest me ise tahame nii. Piinlik küll, aga tahame.

Hiina vanasõna ütleb, et kes ajab taga põtru, ei näe mägesid, kes ajab taga raha, ei näe inimesi. Inimese idealistlik olemus ja saavutussuundumus on praegu tagaplaanil, sest me loeme koos meediaga innustunult teiste raha ja kahtlustame, et äkki nad on kaabakad. Loeme aga seepärast, et see on lihtne ja arusaadav, võrreldamatult keerulisem on hinnata unistuse väärtust. Pole näinud, ei usu, ütleb enamik ja sinna ta jääb.

Hetkel on tõesti segadus. Keegi tahab kiiresti soometuda, lootuses, et äkki hakkaks nafta uuesti liikuma, keegi tahab üle-



MUIDUGI ON OLEMAS VÕIMALUS, ET MINGIT SUURT UNISTUST POLE VAJA, ET OLEMEGI JÕUDNUD UNISTUSAJALOO LÕPPU. PIISAB KUI JÄLGIDA, ET KÕHT OLEKS TÄIS, TUBA SOE, KUSKILT EI VALUTAKS JA KELLEGAGI EI OLEKS TÛLIS.

eestilist metsa, keegi elupõlist vene kooli, keegi usub, et «ainult parsil sünnib luule, ainult vommil sünnib suur idee», nagu ütles Sander «Pisuhännas». On IT-idealiste, pagulastevastaseid, tublisid kodanikuühenduste eestvedajaid, populistide, homosõdureid, kommijaid, trolle, e-häälletuse vihkajaid, välismaale pagejaid, kasulikke idioote, kaunistingijaid, ja igauks jookseb oma suunas, aga see-eest kiiresti. Ja valimised on tulemas.

Aga muidugi on olemas võimalus, et mingit suurt unistust polegi vaja, et olemegi jõudnud fukujamalikkude unistusajaloo lõppu. Piisab, kui jälgida, et kõht oleks täis, tuba soe, kuskilt ei valutaks ja kellegagi ei oleks tülis. Äkki piisabki.

Minu arvates siiski mitte, ja seepärast tulebki Tammsaare appi võtta. Üksikisikutele võib sellest neljast punktist olla küll, rahvana ei ole. Ainult suured unistused panevad ühiselt töötama ebanormaalse pingega ja motivatsiooniga, ja kui see kaob, siis kaob aja jooksul ka muu. Kui tööd analüüsida läbi unistuse, siis jõuame oota-

matu järeldeeni, et näiteks orjus ja okupatsioon on samad asjad, mõlemad tähendavad töötamist kellegi teise unistuse nimel. Kes ehitab vaaraole püramiidi, kes Moskva nomenklatuurile datšat.

Aga üks küsimus jäi õhku: kuidas Kanteri tiimi võitlus Tammsaare vastu lõppes. Hästi lõppes. 2011. aasta juulis Gerd muutis oma treeningut ja järgnes väga tore aeg, mis on tänaseni tootnud kuus (!) tiitlivõistluste medalit, ka pronksi Londonist. Õppisime kõik koos, et ei piisa sellest, kui teed seda, mida teised, ainult natukene rohkem ja natukene paremini, tuleb teha midagi uut ja teistmoodi. Ja see ei olnud enam võitlus Tammsaare vastu, vaid koos Tammsaarega – muutusid tegevused, mahud ja mastaabid, aga põhiline jäi samaks. Ja on tänaseni – «Suurt edu toob ainult suur unistus koos suure tööga».

Artikkel põhineb Eesti Tööandjate Kesklidu korraldatud Tuulelohe konverentsil «Töö lõpp» peetud ettekandel (15.03).

Raul Rebane valiti 2017. aasta Postimehe arvamusiidriks.

EESTI KULTUURI TÄHEATLAS*: EESTI ESIMENE RAHVUSLIK OOPER

*Selles rubriigis tutvustab Rein Veidemann eesti kultuuriloo tähtsetki ja -isikuid.

«Vikerlaste muusika on temperamendi- ning efektirikas teatavatel lavalistel situatsioonidel, mis teeb ooperi pildid väga elavateks, usutavateks, mis kütkestab kuulajaid kaasa elama draama arengule. Ka on «Vikerlaste» muusika säärane, mis mõistetakse laiale publikule, samuti ooperi sisu. [- -] «Vikerlaste» autorile hüüame südamest «elagu» ning loodame, et esimese Eesti ooperi menu tiivustab järgmist ooperit kirjutama, sest säärast muusikat on meile väga vaja.»

Nõnda kirjutas Postimehes mõni päev pärast esimese eesti ooperi «Vikerlaste» esietendust Estonias 8. septembril 1928 helilooja ja koorijuht Tuudur Vetti. Teose autor, ainult 39-aastaseks elanud Evald Aav (1900–1939) oli paar aastat enne ooperi lavale jõudmist lõpetanud Tallinna konservatooriumi ning laulis õpingute ajal Estonia ooperikooris. Ooperi kirjutamist oligi Aav alustanud konservatooriumi päevil. Katseid luua rahvuslikku ooperit – sest oma sümfooniad ja ooperid pidid näitama iga rahva (muusika)kultuuri küpsust – oli tehtud varemgi (Karl August Hermann «Uku ja Vanemuine» 1907/08 ning Artur Lemba «Lembitu tütar» 1905/08). Ent eesti viikingite (vikerlaste) 1187. aasta ajaloolise Sigtuna hävitamise retke taustal kulgev Aava ooper oma kaunite meloodiate ning traagiliselt lõppeva armastuslooga võitis vaatajate-kuulajate südame. Samal hooajal mängiti ooperit veel kaksikümmend kaks korda, hoolimata vas-

tuulolisest kriitikast, milles oli nii ülistust kui ka etteheiteid diletantismi ja lääge sentimentaalsuse pärast. Hiljem on «Vikerlaste» uuslavastuses publiku ette jõudnud Estonias 1935., 1942. ja 1969. aastal ning Vanemuises 1955. ja 1987. aastal. 1997. aastal avaldati ooperi 1959. aastast pärinev täispikk salvestus CD-plaadil. Mitu «Vikerlaste» aariat on hakanud elama oma elu, tuntuim neist on Juta ja Ülo duett «Õnn, meie juurde jää, jää meiega», mille Aav seadis 1935. aastal viiulile, tšellole ja klaverile ka instrumentaalpalana. «Vikerlaste» jäigi Aava ainsaks ooperiks. Ent tee oli avatud: 20. sajandil loodi Eestis umbes 40 täispikka ooperit, teiste hulgas meie muusikateatri kullafondi kuuluvad Eugen Kapi «Tasuleegid», Gustav Ernesaksa «Tormide rand», Eduard Tubina «Barbara von Tisenhusen» ja «Reigi õpetaja», Eino Tambergi «Raudne kodu» ja «Cyrano de Bergerac» ning Raimo Kangro «Ohver». **REIN VEIDEMANN**

arvamus/kultuur

Peatoimetaja **Lauri Hussar**
AK toimetuse juhataja **Neeme Korv**
Kujundus **Janus Koov, Grete Teearu**
Arvamus **Marti Aavik, Taavi Minnik**
Kultuur **Heili Sibrits, Alvar Loog, Janar Ala, Rein Veidemann, Kirke Ert, Hendrik Alla**
Juurikas **Mart Juur**
Toimetaja **Marika Milve**
Tõlkija **Marek Laane**

Maakri 23a, 10145 Tallinn,
666 2202, faks 666 2201,
ak@postimees.ee